

GENÇ YORUM:
İSTANBUL BİLİMLER AKADEMİSİ
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİ PERSPEKTİFİNDEN
YÜKSEKÖĞRETİM YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ ÇALIŞTAYI

*Bu çalışma, 24-27 Nisan 2014 tarihleri arasında **Düzce-Akçakoca**'da gerçekleştirilen “**Genç Akademisyenler Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesini Tartışıyor**” çalıştayında vurgulanan ana hatlar çerçevesinde, İstanbul Bilimler Akademisi Vakfı'nın çalıştaya katılan altı lisansüstü öğrencisinin, farklı disiplinlerden ikili gruplar halinde bir araya gelmesiyle hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından en çok tartışılan çalıştay konularından tespit edilerek hazırlanan deneme niteliğindeki bu çalışmada, günümüzdeki yeterlilikler çerçevesi tartışılarak, çözüm önerileri aranmıştır.*

ARAŞTIRMACILAR

Ayşe Derya KÜÇÜK- *Sakarya Üniversitesi & Sosyoloji*

Faruk ERÇETİN- *Marmara Üniversitesi & İslam Sanatları Tarihi*

Gamze ÇÜRÜKSULU- *İstanbul Medeniyet Üniversitesi & Kamu Yönetimi*

Gizem Ceren PİRİ- *Marmara Üniversitesi & Ortadoğu Araştırmaları*

Mehmet Berkun DENLİ- *Marmara Üniversitesi & İktisat Tarihi*

Muhammed YILMAZ- *Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü & İşletme*

Gamze ÇÜRÜKSULU

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Kamu Yönetimi

Ayşe Derya KÜÇÜK

Sakarya Üniversitesi

Sosyoloji

Sosyal Bilimlerde İnter-disiplinerlik Kavramının Yönetim ve Sosyoloji Açısından Değerlendirilmesi

Uzmanlık alan derslerinin işlendiği lisansüstü eğitimlerinde disiplinler arası eğitimi sağlamak için yeni çalışmalar başlatılmıştır. Bologna süreciyle birlikte farklı bölümlerden alan dışı ders alma imkanı sağlanmıştır. Ancak burada ilk sorgulanması gereken lisansüstü öğrencilerin inter-disiplinerlik kavramından ne anladığı, bu eğitimden ne beklediği ve ne bulduğudur. Daha sonraki süreç lisansüstü öğrencilerin inter-disipliner çalışmalarına ne tür destek verilmekte olduğudur. Öğrencilerin sorumluluk alarak farklı alanları özümsemeleri ne kadar destekleniyor? Verilen destekler neticesinde öğrenciler yeni bilimsel bilgiler üretebiliyor mu? Tüm bu süreçte yönetimin olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir? Eksiklikler ve yapılması gerekenler, izlenimler ve öneriler nelerdir? Bu çalışmada, belirtilen sorular çerçevesinde, iki farklı disiplinden lisansüstü öğrencisinin perspektifiyle değerlendirmeler yapılacak ve çözüm önerileri sunulacaktır.

İnter-disiplinerlik, disiplinler arası çalışmaları ifade etmektedir. Aynı anda birçok anabilim dalının inceleme alanına giren konular için bu kavram kullanılmaktadır. Daha çok teknoloji, fen, tıp gibi alanlarda farklı alanda uzmanlaşmış kişilerin bir araya gelerek yeni teknolojiler ya da ürünler geliştirdikleri bir kavram olarak bilinmektedir. Diğer taraftan sosyal bilimler açısından inter-disiplinerlik kavramı karşılığını günümüzde yaygın bir şekilde bulamamaktadır. Ancak, sosyal bilimlerde inter-disiplinerlik; birbirinden farklı alanlarda çalışmalar yürüten araştırmacılar için farklı disiplinlere açılma imkanı sağlamaktadır. İlâveten; disiplinlerin ötesinde bir düşünce anlayışı geliştirmelerine de katkı sunmayı hedeflemektedir.

İnter-disipliner eğitim alma olanağı lisansüstü öğrenciler için kendilerini yetiştirme ve yeterlilik kazanma hususunda en önemli fırsatlardan bir tanesidir. Yüksek lisans ve doktora

programlarında açılan seçmeli derslerdeki ve öğrencilerin başka alanlara yönlendirilmelerindeki yetersizlikler, inter-disipliner eğitim algısının zihinlerde yanlış oluşmasına hatta oluşamamasına ya da gerekliliğinin kavranamamasına yol açmaktadır.

İnter-disipliner eğitime öğrenci perspektifinden bakıldığında, genel olarak lisansüstü öğrencilerinin çoğunluğunun kendi bölümlerinden aldıkları derslerle yetindikleri gözlemlenmektedir. İnter-disipliner bir birikim ve bakışa sahip olmak için çaba gösteren azınlık bir grubun ise zihinlerindeki algının sadece “farklı bölümlerden ders almak” olarak oluştuğu görülmektedir. Oysa farklı disiplinlerden alınan dersler, bu derslerde edinilen bilgiler, uzmanlık alanında sahip olunan bilgilerle harmanlandığı sürece kişiye katkı sağlar. İnter-disipliner bir entelektüel düzeye ulaşabilmek adına yapılması gerekenler farklı disiplinlerden alınacak olan sınırlı sayıda dersle sınırlandırılmamalıdır. Seçmeli derslerin açılma koşullarının idari kaygıların önüne geçmesi gerekmektedir. Yüksek lisans ve doktora sınavları bilgi ölçmeye yönelik değil, bilgiyi kullanabilme yeteneğini ölçmeye yönelik olmalıdır. Lisansın devamı anlayışı geride bırakılarak daha yenilikçi ve gelişmeye yönelik bakış açısıyla yüksek lisans ve doktoralar seçici hale getirilmelidir. Beceri öğretimi yapılmalı, nitelikli öğrenciler yetiştirilmelidir. Eski geleneksel sınavlara veda edilmelidir.

İnter-disipliner bir bakışın oluşabilmesi için bunun entelektüel temellerinin lisans eğitiminde atılmaya başlanması da ayrı bir çözüm yöntemidir. Diğer bölümlerden alınacak dersler tek başına yeterli ölçüt oluşturamayabilir; ancak temeli oluşturacaktır. Temelin iyi oluşturulması ise bireyin kendini geliştirmesinde en büyük kazanım olacaktır. İlâveten; öğrencilerin, yetkinlik kazanabilmek adına yapmaları gerekenlerden bir tanesi de başta alanlarıyla ilişkili olanlar olmak üzere diğer alanlara dair temel okumaları yapmak ve bu okumaları yaparken zihinlerinde alanlarıyla ilgili yapacakları çalışmalarda, edindikleri bilgilerden nasıl istifade edebilecekleri sorusunu bulundurmak olacaktır. Bu noktada danışmanlar öğrencilerine yol gösterici olmalıdır. Zira disiplinler arası eğitimde akademisyen desteği büyük öneme sahiptir. Gerekli durumlarda misafir öğretim üyesi sayısı artırılmalıdır. Bölümler kendi akademisyenleriyle sınırlandırılmamalıdır. Yeni geliştirilen alanlarda farklı disiplin ve akademisyenlerden destek alınmalıdır.

Eğitimde disiplinler arası yaklaşım, öğrencilerin daha başarılı olabilmek için daha fazlasını bilerek, daha fazlasını yapabilecek beceriye ihtiyaçları olduğunu gösteriyor. Bu bilgi

ve becerilerle elde edilen yetkinliklerle birlikte daha ilerisine gidebilmek için akademik müfredat, öğrencileri ileride ihtiyaçları olacak gereksinimlere göre hazırlamalıdır. Akademik yeterlilikler, 21. yüzyıl becerileriyle oluşturularak daima daha iyisini, daha yenisini hedeflemelidir. Yeniliklere açık olarak gelişimleri takip etmelidir. Disiplinlerin ötesinde bir düşünce geliştirilmelidir. Kapalı anlayış aşılarak bölümler arasında bütünleşme sağlanmalıdır. Tüm bunları öğrencilere kazandıracak akademisyenler, onların birikim ve yaklaşımları burada çok büyük öneme sahiptir.

İnter-disipliner eğitim konusunda üniversiteler tarafından sağlanan fırsatlar ve öğrencilerin kendi çabalarıyla oluşturdukları imkanlar konusundaki en önemli nokta, lisansüstü öğrencilerin işlevsel bir şekilde bilimsel üretimleri için bu bilgileri kullanmalarıdır. Akademik anlamda işlevselliğin sonuçlarından olan bilimsel üretim, alınan inter-disipliner eğitimin gösterilebileceği en somut çıktıdır. Sosyal bilimler alanında çalışan araştırmacılar için bu bilimsel üretim makale yazmak ile gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla lisansüstü öğrencilerin yazdıkları makalelerin verimliliği, sahip oldukları inter-disipliner bilgiler doğrultusunda ele aldıkları konuya tek bir pencereden bakmayıp daha geniş yelpazeli değerlendirmelerde bulunmaları yoluyla ölçülebilir.

İnter-disipliner çalışmalar yapan lisansüstü öğrenciler, alanlarındaki gelişmeleri alan dışındaki gruplara yazılı ve sözlü olarak aktarabilmelidirler. Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgi ve becerileri eleştirel olarak değerlendirirken alan dışındaki bilgilerle bütünleştirerek yeni bilgi üretimine gitmelidirler. Bu çalışmalar günümüzde daha çok öğrencilere bırakılmış durumdadır. Teşvik ve destekler faydalı olmakla birlikte yetersizdir. Bu konuda gerçekten akademik çalışmalarda bulunmak isteyen lisansüstü öğrencilere destek sağlanmalıdır. Bu öğrencilerin eksikliklerinin tamamlanması için fırsatlar verilmelidir. Bu fırsatlar üniversite ve akademisyen işbirliğiyle, bürokrasiye takılmadan eşit bir şekilde sunulmalıdır. Gelişime, yeniliğe, üretime, verimliliğe açık bir gelecek için bu imkanlar tanınmalıdır. Yenilik üretme potansiyeli böylece gelişmiş olacaktır.

Öğrencilerin inter-disiplinerlik konusunda eksik yetişmelerine sebep olan en önemli etkenlerden bir tanesi, inter-disipliner alanda eğitim verebilecek yeterliliğe sahip öğretim üyesinin az olmasıdır. Şu an lisansüstü öğrencisi olan kitlenin kendisini yetiştirmesi bu konudaki en işlevsel hamle olacaktır. Bu adım, bir sonraki neslin inter-disipliner

eğitilebilmesi için temel adımdır. Ancak şu andaki açığı kapatmak için de yeni birleştirici çalışmalar yapılmalıdır. Burada sivil toplum kuruluşları devreye girebilmektedir. Akademik kariyer yapmak isteyen, lisansüstü öğrencilere disiplinlerarası eğitimlerle destek sağlayan sivil toplum kuruluşları yaygınlaştırılmalıdır. İlaveten, mevcuttaki sivil toplum kuruluşlarına destekler artırılmalıdır. Çalışmaları teşvik edilmelidir. Bu konuda atılacak adımlar gelecek nesil için büyük bir vizyon kazanımı sağlayacaktır.

Bu çalıştayların amacına ulaşması için yükseköğretimin Bologna süreciyle birlikte hedeflenen amaçlarına ulaşmasını sağlamalıyız. Akademisyenlerin başarılarının artırılması için teşvikler yapılmalı, lisansüstü öğrencilere daha çok seçici destekler verilmeli, daha nitelikli öğrenci yetiştirmek için yeterlilikler edinilmesine gereken özen gösterilmeli, performans yönetimi sistemi disiplinle uygulanmalı ve toplumun yükseköğretime olan güveni artırılmalıdır. Yükseköğretimde ezberci anlayış değil, anlayarak bütünleştirici anlayışa geçilmelidir. Bologna süreciyle yükseköğretim kurumlarımıza giren bilgi-beceri-yeterlilik kavramlarıyla birlikte; düşünen, anlayan, sorun çözen ve sorgulayan bireyler yetiştirilmesi için daha yoğun mesai harcanmalıdır.

Akademisyenlik bir yaşam tarzıdır. Mesaisi yoktur. Hem kendimizi hem öğrencileri yetiştirerek yol alırken, öğrenerek öğretme süreci hiç bitmez. Başkalarının bilgilerinden faydalanırken, kendi bilgilerimizden de başkalarının faydalanmasını sağlamalıyız. Ulusal ve uluslararası platformlarda göstereceğimiz performanslarla da kendimizi geliştirme sürecini sürekli devam ettirmeliyiz. Çalışmamızın bütünü oluşturarak inter-disiplinerlik yeterince anlaşılabilir uygulamada aktifleştirilmelidir. Disiplinler arası etkileşime sahip çok daha nitelikli, yenilikçi, gelişime açık, kültürel bağlantıları kurabilen, hem toplum hem de birey odaklı düşünebilen akademisyenlerin yetiştirilmesi için daha çok özveri gösterilmelidir.

Mehmet Berkun DENLİ

Marmara Üniversitesi

İktisat

Faruk ERÇETİN

Marmara Üniversitesi

İslam Sanatları Tarihi

Lisansüstü Eğitimde Karşılaşılan Teknik Problemler ve Çözüm Önerileri

Ülkemizde lisansüstü eğitimin yapısal ve sistematik bir takım sorunları mevcuttur. Çalıştayı da konusu olan bu sorunları şu başlıklar altında ele alacağız: Sosyal bilimlerde yabancı kaynaklar için dil problemi nasıl aşılır ve neler yapılabilir? Lisansüstü eğitimden toplumsal ve bireysel beklentiler nelerdir? Lisansüstü öğrencilerin karşılaştığı bürokratik engeller nelerdir? Lisansüstü eğitimde danışman ve kontenjan problemlerine ne tür çözüm önerileri getirilebilir? Araştırma yöntemlerindeki eksiklikler ve çözüm önerileri nelerdir? Lisansüstü çalışmalarda takip, tasnif ve irtibatsızlık sorunları nelerdir ve nasıl aşılabılır? Akademi, ulusal ve uluslararası rekabet koşullarına ne kadar açıktır? Bu çalışma, belirtilen sorular çerçevesinde şekillenirken lisansüstü öğrencilerin perspektifinden değerlendirmeler yapılacak ve çözüm önerileri sunulacaktır.

Bilginin bütün insanlığın birikimi olduğu günümüzde, bu mirasa ulaşmak isteyenler için yabancı dil bilmek kaçınılmaz noktaya gelmiştir. Türkiye’de üniversite son sınıfa gelmiş bir öğrenci ortalama sekiz ile on sene boyunca kurs ve okul bazında çeşitli düzeylerde dil eğitimi almaktadır. Ne yazık ki okuldan mezun olduktan sonra aldığı eğitim pratik ve teorik anlamda yeterli düzeyde değildir. Bu sorun sık sık dile getirilmesine rağmen nihai çözüme ulaşma noktasında pürüzler vardır. Kanaatimize göre, dil eğitimindeki temel problemler; pratik kullanımdan çok gramer bazlı eğitimin uygulanması, ÖSYM tarafından yapılan İngilizce sınavlarındaki amacın skor elde etmek olması, çalışılacak dilin inceliklerine hakim olunamaması, sonrasında ise salt amacın akademik kadro bulmak olmasıdır. Bütün bunların sonucu olarak yabancı dille yapılacak araştırmalarda yetersiz kalınmaktadır. Çözüm önerisi olarak; öğrenciler açısından bakıldığında sınav bazlı düşünmekten ziyade, akıcı olarak dili kullanmaya yönelik bir eğitimin olması gerekmektedir.

Teknik boyutta ele alınırsa YDS bazlı eğitimden ziyade daha uluslararası öğretim kadrolarına, sınav sistemlerine ve bunların alt yapısına hazırlık yapılmalı, dil öğreniminde denetim mekanizması etkinleştirilmelidir. Yukarıdaki şartlar sağlandığında lisansüstü öğrencilerin yabancı literatür için yapacağı araştırmalar artacak ve daha nitelikli hale

gelecektir.

Öte taraftan yapılan akademik çalışmaların toplumsal ve bireysel karşılıklarının genelde pratiğe dönük çalışmalar olması beklenmektedir. Lisansüstü eğitimin akademik olarak algılanmasının yanında iş hayatına yönelik toplumsal beklentilerin oluşması lisansüstü eğitimde sayının artmasına, diğer taraftan ise niteliğin azalmasına sebep olmaktadır. Buna çözüm olarak, mesleki eğitimin ayrı bir programda verilmesi düşünülebilir. İlâveten, tezsiz yüksek lisansın mesleki eğitime ayrılması seçenek olabilir. Tezli yüksek lisans programlarında akademik olarak ilerleme öne çıkarılmalı, öğrencilere akademik makaleler yazmaları konusunda destek sağlanmalı ve bu makalelerin hakemli dergilerde de yayınlanmasına fırsat tanınmalıdır.

Lisansüstü öğrencilerin okula başladıktan sonra karşılaştıkları bürokratik engellerin minimize edilmesi gerekmektedir. Öğrencinin hedefi sadece bilimsel çalışmalarda bulunmak olmalıdır. Bürokratik engellerle öğrencinin verimliliğini kaybetmesinin önüne geçilmelidir. Yurt dışı eğitim için yapılan protokoller sadece anlaşma için yapılmamalı, gerekirse gerçekten ihtiyaç duyulan alanlardaki spesifik dersler çerçevesinde yapılmalıdır. Yapılan anlaşmalar şeffaf olmalı, üniversiteler öğrencisini maddi olarak desteklemelidir. Ulusal ve uluslararası akademik organizasyonlara lisansüstü öğrenciler de teşvik edilmeli, hocalarıyla birlikte sunum yapmalarına imkanlar sağlanmalıdır.

Diğer yandan lisansüstü eğitimde öğretim üyelerine gelen talepten dolayı, akademik kadronun yetersiz kalması ve dolayısıyla tez danışmanlarının gereğinden fazla öğrenciye danışmanlık yapması, danışmanın verimliliğini ve tezlerin niteliğini düşürmektedir. Bir akademik personelin, kendi araştırmalarını ve ders sayısını da dikkate alırsak, bu konudaki sorunlarını anlayışla karşılamalıyız. Buna çözüm önerisi olarak ise; yukarıda zikrettiğimiz gibi akademik anlamda devam edeceklerle, mesleki anlamda düşünenler ayırt edilerek, danışman başına düşen öğrenci sayısına da kota konulabilir.

Bir diğer konu ise; araştırma yöntemlerindeki eksikliklerdir. Lisansüstü eğitimde verilen araştırma yöntemleri gibi derslere sadece kredi tamamlamak için alınan ders algısıyla yaklaşıyor. Aslında bu tarz derslerin teoriden ziyade uygulama alanında daha belirgin olması gerekmektedir. Teorik olarak işlenen ders, uygulama ile desteklenmelidir. Danışman ve öğrenci ilişkisi, usta çırak ilişkisi olarak düşünülmelidir. Kanaatimize göre, akademiye bu tarz

dersler dikkate alınmayan dersler olarak algılanmaktadır. Aksine iyi bir araştırma yöntemi, akademik çalışmalarda, sonuca en hızlı götüren sistem olacaktır.

Akademik camiada, akademisyenlerin yaptıkları çalışmalar konusunda birbirleriyle iletişimlerinin istenen düzeyde olmadığı görülür. Bunun böyle olmasının sebepleri olarak; takip problemi, irtibatsızlık sorunları gösterilebilir. Bu duruma çözüm önerisi olarak, akademik tezlerin konu başlıklarının tasniflenerek sisteme yüklenmesini belirtebiliriz. İlaveten, yurtdışındaki çalışmalarını takip edebilecek bir sistem oluşturulmalı, ülke içinde ve dışında yapılan çalışmalara daha kolay ulaşılabilmek için daha geniş veri tabanı oluşturulmalıdır.

Akademik uluslararası rekabet koşulları korumacı politikalar çerçevesindedir. Günümüzde küreselleşen dünyada akademisyenlerin eğitim amaçlı farklı ülkelere gelerek ders vermesi veya farklı ülkelere gitmesi daha kolay olmaktadır. Türkiye bu konuda hızlı adımlarla hareket ederek, standartlarını daha da yükseltmelidir. Aynı zamanda yurtiçindeki akademisyenlerin de farklı ülkelerde dersler vermesi daha çok teşvik edilmelidir. Bu hamleler düşünsel dünyamızı zenginleştireceği gibi akademik dünyamıza da katkı sağlayacaktır. Diğer taraftan, akademiye yapılacak derslerde çok az sayıda yabancı öğretim görevlisi bulunmaktadır. Bu durum, farklılıkları azaltmakta ve bakış açısını mikro seviyeye indirmektedir. Yabancı akademisyen sayılarının nitelikli olarak artırılması akademiye farklılıklar katacaktır. Mevlana, Erasmus gibi programlar, akademisyenler için daha uzun süreli yapılmalıdır. Çünkü kısa süreli olduğunda akademisyenler yabancı ülkelere gitmeyi ailevi nedenler dolayısıyla talep etmemektedirler. Ayrıca, değişim programlarında anlaşma yapılan ülke sayıları artırılmalı ve daha çok öğrenci bu programlardan faydalanmalıdır.

Lisansüstü eğitimdeki sorunlara sebep olan dinamikler yukarıda da değindiğimiz üzere çeşitli sebeplere bağlıdır. Karşılaşılan sorunların irdelenmesi eğitim kalitesini arttırarak, eğitimde standartların yakalanması konusunda önemli bir aşamadır. Sorunlar irdelendikçe doğru çözüm yollarına gidilecektir. Bu sorunlar yeterince anlaşılacak gerektiği gibi uygulamaya geçilirse çok daha nitelikli çalışmalarla akademimiz güçlenecek ve bürokratik engeller aşılanacaktır. Zihinler sorunlardan kurtularak, sadece bilimsel çalışmalarda bulunmak için düşünecek ve prosedürlere takılmayacaktır. Bu süreç, verimli akademisyenler yetişmesine çok büyük katkı sağlayacaktır.

Muhammed YILMAZ
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
İşletme ABD

Gizem Ceren PİRİ
Marmara Üniversitesi
Ortadoğu Araştırmaları

Lisansüstü Eğitimde Karşılaşılan Psikolojik Problemler ve Çözüm Önerileri

Ülkemizde lisansüstü öğrencilerin ve akademisyenlerin içinde buldukları durumlar çalıştayın da konusu olan şu başlıklar altında ele alınacaktır: Genç akademisyenlerin lisansüstü çalışmalarında sahip oldukları roller nelerdir? Akademisyenlikten beklentiler nelerdir? Akademik çalışmaların lisansüstü öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir? Akademisyenlerin alanındaki gelişmeleri takip ederken izledikleri yöntemler hangileridir? Genç akademisyenlerin kendilerini geliştirmesi için yapması gerekenler nelerdir? Bilişim teknolojileri bahsedildiği kadar önemli midir? Akademisyenlerin refah seviyesi nedir ve ne olması gerekir? Bu çalışma, belirtilen sorular çerçevesinde iki farklı disiplinden lisansüstü öğrencisinin perspektifinden değerlendirilecek ve çözüm önerileri aranacaktır.

Bir toplumun, bireyin, patronun, memurun, çalışanın nasıl sahip olması gereken roller varsa aynı şekilde akademisyenlerin de sahip olması gereken roller vardır. Bunlardan birincisi; çalışma yaptığı alanla ilgili araştırma yaparken edinmiş olduğu bilgileri öncelikle bir süzgeçten geçirerek eleştirel bir bakış açısıyla ele almasıdır. Ancak bu uygulamayı yaptığı takdirde, çalışma yaptığı alanda ilerleme ve o alanı da geliştirme fırsatı bulur. Aksi takdirde var olanı olduğu gibi kabul ederse ne kendisi bir çalışacak alan bulabilir, ne de çalıştığı alanı ileriye götürebilecek bilgi birikimine sahip olabilir.

Bir konuya eleştirel yaklaşmak demek, argümanın zayıf ve güçlü yönlerini ortaya koyarak, yazara neden katılıp katılmadığını ifade edebilmek demektir. O halde akademisyen eleştirel düşünmeli, dil ve metodolojisini geliştirmeli demek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte yeni ve dinamik fikirlerin lisansüstü çalışmalardaki yetersizlikleri, konuların tam olarak kavranmadan üzerinde çalışmaların yapılması genç akademisyenlerin ve araştırmacıların lisansüstü çalışmalarındaki eksik yanlardır. Buna benzer olarak, genç akademisyenlerin ve lisansüstü öğrencilerinin, mevcut konjonktür doğrultusunda araştırma yapmak ve yaptığı araştırmaların, çalışmaların doğruluğunu kontrol etmemek, belli bir bakış açısıyla olayları değerlendirmek, perspektifini geniş tutmamak, dar bir görüş benimsemek gibi

yanlış eğilimlerde bulunmaları en büyük sorunlarıdır.

Lisansüstü öğrenciler, bu sorunlarla karşılaşmamak için kendi alanlarına hakimiyetleri dışında farklı disiplinlerle de etkileşim içinde olmalıdırlar. Böylelikle yenilikleri takip edebilirler ve disiplinlerarası çalışmalarla kendilerini geliştirebilirler. Perspektiflerini genişletip alanlarına yenilik kazandırabilirler.

Günümüz lisansüstü çalışmalarında farklı görüş ve kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu kavramlar akademik çalışmalarını sürdürenler için geleceğini şekillendirmede önemli rol oynayan kavramlardır. Bu kavramlar; kariyer, uzmanlık ve ilimdir. Kariyer, lisansüstü çalışma yapanlar için sosyal statüsü önemli olan bir unsurdur. Lisansüstü öğrenciler, araştırmacılar ve akademisyenler yaptığı çalışmaların akademik camiada takdir edilmesi ve bulunduğu alanda itibar görmesini beklemektedirler. Yapılan bilimsel çalışmalar bir meslek olgusu şeklinde oluşturulur. Uzmanlık ise; akademik kariyer düşünmeyen lisansüstü çalışanlar için özel sektörde çalıştığı alanda derinlemesine bilgi birikimine sahip olmak için yapılan lisansüstü çalışmalardır. Maddi kazanç ön plandadır. Uzmanlıkta, paraya ulaşmak için bilgi bir araç olarak görülür. İlim ise; kariyer ve uzmanlığı içinde bulunduran ama bu ikisinden farklı olan bir kavramdır. Özetlersek; lisansüstü çalışmalarda amaç sadece kariyer veya uzmanlık değildir. Buradaki en önemli özellik ilim talep edenlerin kariyer olarak ilimde en üst seviyeye ulaşması, uzmanlık için ise çalışma yapılan alanda en iyisi olmak için mesai harcanmasıdır. İlim öğrenmek bir gönül meselesi, bir hayat tarzıdır. Meslek değildir ve para için yapılmaz. Tüm bu çerçevede akademik çalışmanın özellikle akademi içerisinde kalan kesim açısından maddi kaygı gütmeksizin bilgi birikimi için yapılması, motivasyonu ve verimliliği artırır görüşü hala geçerlidir.

Lisansüstü öğrenciler üzerinde, çalışma yapılan alan ve danışmanların önemli etkileri vardır. Çalışma yapılan alana gerektiği kadar hâkimiyet sağlanmamışsa ve belli bir bilgi birikimi yoksa çalışma konusu lisansüstü öğrencilerini zora sokabilir. Lisansüstü öğrencilerde psikolojik hastalıklar ortaya çıkabilir. Bundan kaçınmanın yolu, çalışma yapılacak alana önceden genel bir bakış yapmak ve bilgi toplamaktır. Sonrasında kendi ilgi alanına uygun bir çalışma ve yöntem belirleyerek çalışmaya başlamaktır. Bunları yaptıktan sonraki en önemli adım ise akademik danışmandır. Danışmanınız bilgi birikimi ve tecrübesiyle size rehberlik edebilmelidir. Danışman, lisansüstü çalışanlarına ufuk açmakta anahtar rol oynarsa çalışmalar da aynı doğrultuda yükselişe geçer; ancak danışman lisansüstü öğrencilerine ilgisiz kalırsa onları körelten ve ilerleme kaydedilemeyen bir durum oluşur. Dolayısıyla danışman seçimi

lisansüstü öğrenciler için en önemli unsurlardandır. İyi bir danışman seçimi öğrenci gelişimi ve çalışmaları için en önemli etkidir.

Tez danışmanı ile lisansüstü öğrenci arasındaki ilişkinin kopuk olması, verimsiz bir araştırma sürecinin habercisidir. Bunu önlemenin en iyi yolu, çalışma süresince danışman ile sık sık görüşülmesi, bilgi alışverişinde bulunulması, yaşanan sıkıntılardan ve kişisel sorunların danışman ile paylaşılması olabilir. İyi bir danışman, lisansüstü öğrencileri daha ileriye taşır ve geliştirir. Yol gösterici, teşvik edici bir yaklaşım benimseyen danışmanlar sayesinde akademik çalışmalar daha ikna edici ve güçlü olacaktır.

Lisansüstü öğrenciler perspektifinden değerlendirdiğimizde, öğrenciler kendi alanlarına hakim olabilmek için, genel veya spesifik olan dergileri takip etmelidirler. Bununla beraber, sosyal medyada aktif rol oynamalıdır. Kendi alanlarıyla ilgili kurulmuş forum sitelerine üye olmaları, gelişmeleri yakından takip etmeleri, bilgi paylaşımı yapmaları, hem kendilerini geliştirmeleri hem de alanlarında yetkin bir bilgiye sahip olmaları için gereklidir. Alternatif olarak, lisansüstü öğrenciler kendi alanlarıyla ilgili çalışmalarını derlenmiş bir şekilde ulusal kongre yayınlarında bulabilmektedirler. Bunun yanı sıra, konferanslara, projelere katılarak, belli sosyal gruplara üye olarak alanlarındaki gelişmeleri takip edebilmektedirler. Burada üniversitenin bulunduğu şehir de çok önemlidir. Kişisel bilgi alışverişi ve deneyimler açısından büyük şehirde olmak bir avantaj teşkil etmektedir.

Diğer taraftan lisansüstü öğrencilerinin kendilerini geliştirmesinde ve alanlarına hakim akademik çalışmalar yapabilmelerindeki en önemli etkenler, bu işe gönül vermeleri ve yabancı dil bilgileridir. Bir akademisyen lisansüstü çalışmalarında kendini sadece ulusal bazda sınırlamamalı, uluslararası çalışmalarını da takip etmelidirler. Bunları takip ederken en büyük ihtiyacı yabancı dildir. Güçlü bir yabancı dile sahip akademisyenler diğer meslektaşlarına kıyasla daha iyi bilgi birikimine sahip olarak, alanlarındaki gelişmeleri güncel bir şekilde takip edeceklerdir. Yabancı bir dile hakim olmak dış dünyadaki akademik camialar ile iletişime geçmek, onları anlamak, onlarla ilişki kurmak açısından da önemlidir. Bu sebeple bireysel ilişki, uluslararası konferans ve toplantılara katılım akademisyenler için gerekli olduğundan yabancı dil olmazsa olmaz unsurlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzün vazgeçilmez sektörü olan bilişim, bütün alanlarda önemli olduğu kadar akademisyenler için de hayati öneme sahiptir. Bilişim sektörünün avantajları yanında bazı dezavantajları da vardır. Bunlardan birincisi, internette bulunan bilgilerin düzensiz bir şekilde çoğalması ve neyin doğru neyin yanlış olduğunun zorlaşmasıdır. Zira bu durum bilgi

kirliliğini ortaya çıkarmaktadır. İkinci olarak, bilişim sektörü akademik çalışmalarda bulunan araştırmacıları belli bir konuda, belli bir yere kadar götürebilmektedir. Yapılan çalışmalarda belli bir noktaya gelindiğinde internet yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda akademisyenlerin katkıları, yönlendirmeleri devreye girmelidir.

Çalışmamızın bütününde de vurguladığımız üzere akademisyen olmak ve bilim üretmek para kazanmak için yapılan bir meslek değildir. Eğer öyle olsaydı bütün akademisyenlerin refah seviyelerinin çok yüksek olması gerekirdi. Ama bunun aksine akademisyenlerin refah seviyeleri Türkiye koşullarında çok üst seviyede değildir. Hatta ortalama bir sektördekinden maddi olarak daha alt düzeydedir. Dünyada birçok ülkede akademisyenler genel refah seviyesinin üstünde paralar kazanmaktadırlar. Yeni çıkan kitap, dergi ve makaleleri takip etmek, okumak yüksek maliyet gerektiren bir bilgi depolama işidir. Akademik kariyer yapmak isteyen bir lisansüstü öğrencisi için de yeni çıkan kitap, dergileri sürekli olarak takip etmek bir hayli zor hale gelmektedir. Gerçekten akademisyenliğe gönül vermiş lisansüstü öğrenciler bu anlamda hem maddi hem de manevi desteklenerek, ülke yararına çalışmalar yapmalarını teşvik edilmelidir. Akademik hayatın bilime ve topluma yol gösteren bir yuva olduğu bilincini unutmamalı ve bunun devamlılığını sağlamalıyız.